

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องความต้องการของผู้ประกอบการโรงสีข้าวในเขตภาคเหนือต่อการใช้ข้อมูลทางการบัญชีบริหาร ผู้ศึกษาได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

2.1 การประกอบธุรกิจโรงสีข้าว

2.2 แนวคิด ทฤษฎี

การศึกษาค้นคว้าทำการศึกษาจากแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง 3 เรื่องได้แก่

2.2.1 การบัญชีบริหาร

2.2.2 หน้าที่ของผู้บริหารกับความต้งการข้อมูลทางการบัญชีบริหาร

2.2.3 การใช้ข้อมูลต้นทุนเพื่อการตัดสินใจ

2.3 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2.4 กรอบแนวคิด

2.1 การประกอบธุรกิจโรงสีข้าว

ในอดีตประชาชนไทยใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านในการแปรสภาพข้าวเปลือกเป็นข้าวสารด้วยกระบวนการใช้แรงงานคนเป็นหลัก ตั้งแต่การสีข้าวด้วยมือ การตำข้าวและผัดข้าวก็เปลี่ยนมาเป็นใช้เครื่องจักรทำการสีข้าวเมื่อปี พ.ศ.2402 โดยพ่อค้าชาวอเมริกันได้นำเครื่องจักรกลที่ใช้ไอน้ำทำการสีข้าวเข้ามาในประเทศไทย ก็ทำให้การสีข้าวแบบดั้งเดิมของประชาชนไทยในอดีตเกิดการเปลี่ยนแปลงและสิ้นสุดไปด้วยเหตุผลเนื่องจากต้องใช้เวลามากในการแปรรูปข้าวเปลือกเพื่อการบริโภคโดยเปลี่ยนมาเป็นการพึ่งพาเครื่องจักรในระบบโรงสี โดยสมบูรณ์มาจนถึงทุกวันนี้ (สุนัย จุลพงศธร, 2550) ประเทศไทยเป็นผู้ส่งออกข้าวรายใหญ่ของโลก ซึ่งการจะก้าวขึ้นมาเป็นผู้นำได้ นั้นนอกเหนือจากความสามารถของชาวนาไทยแล้วธุรกิจ “โรงสีข้าว” ยังเป็นกระดูกสันหลังสำคัญที่ทำให้ไทยประสบความสำเร็จในการเป็นครัวโลก

2.1.1 โรงสีข้าว

โรงสีข้าว เป็นอุตสาหกรรมประเภทหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการผลิตและการตลาดข้าวของประเทศไทย โดยทำหน้าที่แปรรูปข้าวเปลือกให้เป็นข้าวสาร และเป็นคนกลางที่สำคัญ โดยการรับซื้อข้าวเปลือกจากชาวนา รับซื้อจากพ่อค้ารวบรวมท้องถิ่นและรับซื้อจากสถาบันของรัฐและสถาบันเกษตรกร

โรงสีข้าว หมายถึง สถานที่สีข้าวเปลือกให้เป็นข้าวสารด้วยเครื่องจักร ผลผลิตข้าว เปลือกทั้งหมดจะต้องผ่านมายังโรงสีเพื่อสีออกมาเป็นข้าวสาร ไม่ว่าจะผลิตข้าวนั้นจะออกไปสู่ตลาดหรือไม่ก็ตาม นอกจากนี้ผู้ประกอบการโรงสีเองก็มีบทบาทในการซื้อขายและเก็บกักข้าวด้วย (อัมมาร สยามวาลา และ วิโรจน์ ณ ระนอง, 2533) การประกอบธุรกิจโรงสีข้าวจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบ ได้แก่ ประเภทโรงสีข้าวและขนาดของโรงสี

2.1.1.1 ประเภทโรงสีข้าว

โรงสีข้าวสามารถแบ่งประเภทตามการใช้เชื้อเพลิง โดยเป็น 3 ประเภท ได้แก่

- 1) โรงสีที่ใช้หม้อไอน้ำ ใช้แกลบจากการสีข้าวเป็นเชื้อเพลิง
- 2) โรงสีไฟฟ้า ใช้กระแสไฟฟ้าในการขับเคลื่อนมอเตอร์
- 3) โรงสีที่ใช้เครื่องยนต์ดีเซล ใช้น้ำมันดีเซลเป็นน้ำมันเชื้อเพลิง

2.1.1.2 ขนาดของโรงสี

โรงสีข้าวที่ทำการสีข้าวในปัจจุบันมีขนาดแตกต่างกัน โดยทั่วไปนิยมแบ่งขนาดของโรงสีข้าวออกเป็น 3 ขนาด คือ โรงสีขนาดใหญ่ โรงสีขนาดกลางและโรงสีขนาดเล็ก การแบ่งขนาดของโรงสีข้าวนี้ โดยจำแนกตามกำลังการผลิต (Processing Capacity) และจำแนกตามคนงาน (Size of Employees) ได้แก่ (ฉัตรชาย ศุภจารีรัตน์, 2535)

1. จำแนกตามกำลังการผลิต (Processing Capacity)
การจำแนกตามกำลังการผลิต แบ่งเป็น 3 ขนาด ได้แก่

1.1 โรงสีข้าวขนาดเล็ก หมายถึง โรงสีข้าวที่มีกำลังการสีประมาณ 1-12 เกวียน (หนึ่งเกวียนหรือหนึ่งตัน เท่ากับ 1,000 กิโลกรัม) ต่อวัน การสีข้าวส่วนใหญ่จะเป็นการสีเพื่อนำไปใช้บริโภคในท้องถิ่นเท่านั้น

1.2 โรงสีขนาดกลาง หมายถึง โรงสีข้าวที่มีกำลังการสีประมาณ 13-59 เกวียนต่อวัน การสีข้าวจะทำการสีเพื่อบริโภคและการจำหน่ายในท้องถิ่น

1.3 โรงสีขนาดใหญ่ หมายถึง โรงสีข้าวที่มีกำลังการสี 60 เกวียนต่อวันขึ้นไป การสีข้าวจะเป็นการสีเพื่อการจำหน่ายทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ (อรอนงค์ นัยวิกุล, 2550)

2. จำแนกตามคนงาน (Size of Employees)

การจำแนกตามคนงาน แบ่งเป็น 3 ขนาด ได้แก่

2.1 โรงสีข้าวขนาดเล็ก หมายถึง โรงสีที่ใช้คนงานไม่เกิน 5 คน

2.2 โรงสีขนาดกลาง หมายถึง โรงสีที่ใช้คนงานไม่เกิน 10 คน

2.3 โรงสีขนาดใหญ่ หมายถึง โรงสีที่มีคนงานเกิน 10 คน (ฉัตรชาย สุภจารีรัตน์, 2535)

2.1.2 กรรมวิธีการสีข้าว

ในการสีข้าวจะมีกรรมวิธีตามลำดับ โดยเริ่มจากการนำข้าวเปลือกมาแกะเทาะเปลือกด้วยเครื่องแกะเทาะ ซึ่งใช้ลักษณะของเปลือกที่ห่อหุ้มเมล็ดข้าวเป็นหลักในการออกแบบ เครื่องแกะเทาะที่นิยมใช้คือ แบบไม่หิน (Under Runner Disc) และแบบลูกยาง (Rubber Rolls) เครื่องแกะเทาะแบบไม่หิน จะแกะเทาะเปลือกโดยใช้ลักษณะที่ปลายเมล็ดข้าวทั้งสองด้านมีช่องว่างระหว่างเมล็ดและเปลือก และลักษณะการขบกันของเปลือก ในระหว่างการแกะเทาะเมล็ดข้าวเปลือกจะถูกกดที่ปลายทั้งสองด้าน ทำให้เปลือกที่ขบกันอยู่แตกออกจากกันและทำให้เมล็ดข้าวกลิ้งหลุดจากเปลือก การแกะเทาะลักษณะนี้จะมีต้นอ่อนและจมูกข้าว

(ส่วนปลายของเมล็ดที่ติดกับต้นอ่อน) ที่แตกหักระหว่างการกะเทาะหลุดติดมากับเปลือกด้วย ส่วนการกะเทาะด้วยลูกยางกะเทาะจะใช้ลักษณะการขบตัวของเปลือกเป็นหลัก โดยมี ลูกยาง 2 ลูกหมุนด้วยความเร็วไม่เท่ากัน ทำหน้าที่ฉีกเปลือกของเมล็ดออก การกะเทาะในลักษณะนี้จึงไม่มีจมูกข้าวและต้นอ่อนมากับเปลือก ข้าวกล้องเมื่อผ่านการกะเทาะและแยกเปลือกออกแล้วจะถูกนำมาขัดขาวซึ่งเป็นการขัดเอาชั้นรำที่ประกอบด้วยเนื้อเยื่อ 5 ชั้น ออกให้เหลือแต่ชั้นแป้งเพื่อใช้สำหรับบริโภค ซึ่งทำให้เกิดการสูญเสียคุณค่าทางอาหารไป

2.1.3 ประสิทธิภาพการสีข้าว

การสีข้าวของโรงสีต่าง ๆ แตกต่างกันเนื่องจากปัจจัยหลายประการ โดยปัจจัยที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพการสีข้าว ได้แก่

1. อัตราการสีข้าว หรืออัตราการแปรสภาพข้าวเปลือกเป็นข้าวสาร เป็นส่วนหนึ่งที่ใช้ในการวัดหาประสิทธิภาพของโรงสีได้ ทั้งนี้เนื่องจากอัตราการสีข้าว นอกจากจะขึ้นอยู่กับคุณภาพของข้าวเปลือก สภาพบรรยากาศแวดล้อม และความชื้นของเมล็ดแล้ว ยังขึ้นอยู่กับสภาพเครื่องสีข้าวด้วย ผลผลิตที่ได้จากการสีข้าวเปลือก ปกติจะจัดแบ่งเป็นต้นข้าว ปลายข้าวท่อน (เอวัน) ปลายข้าวเล็ก (ซี) รำละเอียด และรำหยาบ การสีข้าวในประเทศไทย อัตราการสีข้าว เปลือกคุณภาพดีจากโรงสีข้าวส่วนใหญ่ จำนวน 1,000 กิโลกรัม เป็นข้าวสารชนิด 5 % จะได้ต้นข้าวและปลายข้าวรวมกัน ประมาณ 660 กิโลกรัม
2. คุณภาพของข้าวเปลือกที่นำมาสี อันได้แก่ พันธุ์ข้าว ความแข็งแแรงของเมล็ด ความชื้น เป็นต้น ซึ่งเป็นปัจจัยที่ทำให้อัตราการสีข้าวแตกต่างกันไป
3. ขนาดของโรงสีและสภาพของเครื่องสี มีผลต่ออัตราการสีข้าวน้อยกว่าคุณภาพข้าวเปลือก โดยโรงสีขนาดใหญ่จะมีแนวโน้มจะสีได้ต้นข้าวมากกว่าโรงสีขนาดเล็ก แต่ก็ขึ้นอยู่กับสภาพของเครื่องจักร การควบคุมดูแลและการปรับสภาพเครื่องจักรให้เหมาะสมกับสภาพข้าวเปลือกที่จะนำมาสี

4. มาตรฐานของข้าวที่ต้องการ คือ คุณภาพของข้าวสารที่สีออกมา อาทิ ความขาวที่ต้องการ ชนิดของข้าวสาร 5% 10% หรือ 15 % เป็นต้น ซึ่งเป็นส่วนที่ทำให้อัตราการสีข้าวของโรงสีเปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากต้องทำการขัดสีมากน้อยต่างกันออกไป
5. ปัจจัยอื่น ๆ ได้แก่ สภาพแวดล้อมของการสี อาทิ อุณหภูมิของอากาศ ถ้าทำการสีในตอนบ่ายซึ่งมีอุณหภูมิของอากาศสูงกว่าตอนเช้า จะได้ต้นข้าวในอัตราต่ำกว่าการสีในตอนเช้า

2.1.4 คุณภาพข้าวเปลือกกับการสีข้าว

ข้าวเปลือกที่โรงสีรับซื้อจากเกษตรกรในท้องถิ่น ส่วนใหญ่จะมีคุณภาพไม่ค่อยดีนัก บางครั้งอาจจะมีสิ่งเจือปนมากับข้าวมากเกินไป หรือมีความชื้นสูงเกินไป ทำให้เมื่อนำไปสีเป็นข้าวสารจะได้รับเนื้อข้าวค่อนข้างน้อย นอกจากนั้นยังมีการแตกหักค่อนข้างสูงมาก เนื่องจากการที่ข้าวมีการแตกร้าวภายในอยู่แล้ว ซึ่งอาจจะเกิดจากกรรมวิธีในการนวดและการเก็บรักษา

คุณภาพของข้าวเปลือก (Quality Aspects of Paddy) ในการรับซื้อข้าวเปลือกจะต้องคำนึงถึงคุณภาพของข้าวเปลือกที่จะมีผลต่อการสีข้าว ซึ่งประกอบด้วย

- 1) ความชื้น
- 2) ปริมาณสิ่งเจือปน
- 3) ปริมาณการแตกร้าวภายใน
- 4) ปริมาณเมล็ดที่ไม่สมบูรณ์
- 5) ปริมาณเมล็ดที่เสื่อมคุณภาพ
- 6) ปริมาณข้าวแดง
- 7) ความบริสุทธิ์ของพันธุ์ข้าว

2.1.5 การตรวจสอบคุณภาพข้าวเปลือก

เนื่องจากข้าวเปลือกที่ผลิตในประเทศไทยมีหลายพันธุ์ และมีคุณสมบัติที่แตกต่างกันในการซื้อขายข้าวเปลือกจึงมีการแบ่งชั้นข้าวเปลือก และเนื่องจาก

ผู้ซื้อข้าวเปลือกส่วนใหญ่จะนำไปสีเป็นข้าวสาร ดังนั้น ชั้นข้าวเปลือกจึงมีความสัมพันธ์กับมาตรฐานข้าวสาร ซึ่งเน้นในเรื่องความยาวของเมล็ดและสัดส่วนของข้าวหักชนิดต่าง ๆ การแบ่งชั้นข้าวเปลือกจึงเน้นในเรื่องนี้ด้วย โดยนำข้าวเปลือกที่จะซื้อ ไปสีออกมาเป็นข้าวสารจะได้ข้าวสารชนิดใด จากนั้นจึงนำผลที่ได้จากการตรวจสอบไปตีราคาซื้อขายข้าวเปลือก การตรวจสอบคุณภาพข้าวเปลือกประกอบด้วยกระบวนการ 3 ขั้นตอน คือ (สำนักวิจัยและพัฒนาข้าว, 2557)

- 1) การเก็บตัวอย่างข้าวเปลือก
- 2) ตรวจสอบคุณภาพข้าวเปลือก
- 3) การตรวจสอบอัตราการกะเทาะ

การเก็บตัวอย่างข้าวเปลือก วิธีการเก็บตัวอย่างมักจะแตกต่างกันออกไปตามสถานที่เก็บตัวอย่างข้าวเปลือกหรือวิธีการขนส่ง ได้แก่

- 1) การเก็บตัวอย่างข้าวเปลือกในยุ้งฉาง จะเก็บตัวอย่างโดยใช้มือหรือกระดิ่งฝัดข้าวจากกริมกองเข้าไปหากกลางกอง โดยทำไปเรื่อยๆ จนรอบกองข้าว หรือใช้หลาวส้อมที่สามารถแทงลงไปเก็บตัวอย่างข้าวภายใต้กองข้าวได้
- 2) การเก็บตัวอย่างข้าวเปลือกที่บรรจุในกระสอบ เครื่องมือที่ใช้คือ ฉ่ำแทงข้าว และกระดิ่งฝัด โดยใช้ฉ่ำแทงข้าวทุกๆ กระสอบเพื่อเก็บตัวอย่างข้าวใต้กระดิ่งฝัดข้าว การใช้ฉ่ำแทงข้าวทั้งปากกระสอบ กลางกระสอบ และก้นกระสอบสลับกันไป
- 3) การเก็บตัวอย่างข้าวเปลือกที่บรรจุในรถบรรทุกหรือเรือกระแฉ่ง จะใช้หลาวส้อมที่มีความยาวมาก ๆ ทั้งหลาวส้อมมือถือ หรือ สว่านส้อมข้าว แทงลงไปภายในกองข้าวลึก ๆ ทูกระดับความลึกและหลายจุด แล้วนำมาผสมกันก่อนทำ การตรวจสอบ หรือไม่มีหลาวส้อมก็จะเก็บตัวอย่างข้าวส่วนบนไปตรวจสอบก่อนแล้วจึงตกลงราคากัน จากนั้นขณะขนถ่ายข้าวลงก็จะทำการส้อมข้าวที่อยู่ลึกๆ มาทำการตรวจสอบใหม่อีกครั้งเพื่อนำไปเปรียบเทียบกับตัวอย่างที่ส้อมครั้งแรก หากคุณภาพข้าวที่ได้ไม่เหมือนกันก็จะมี การตกลงราคากันใหม่

การตรวจสอบคุณภาพข้าวเปลือก โดยทำการพิจารณาตรวจสอบความชื้น
สิ่งเจือปนข้าวเสื่อมคุณภาพและข้าวเป็นโรค โดยมีวิธีการ ดังนี้

- 1) การตรวจสอบความชื้น ความชื้นมีผลต่อน้ำหนักของข้าวเปลือกและ
คุณภาพการสีข้าวเปลือกที่มีความชื้นสูงเมื่อนำไปสีจะแตกหักได้ง่าย ซึ่ง
โดยทั่วไปความชื้นข้าวเปลือกที่เหมาะสมจะมีค่าระหว่าง 14 – 15
เปอร์เซ็นต์ ถ้าข้าว เปลือกมีความชื้นเกินปริมาณดังกล่าว ก็จะถูกตัดราคา
หรือตัดน้ำหนักข้าว เพราะผู้ซื้อจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการลดความชื้น
ข้าวเปลือกที่ซื้อให้อยู่ในระดับความเหมาะสมกับการสีหรือการเก็บรักษา
การวัดความชื้นโดยทั่วไปโรงสีจะมีเครื่องวัดความชื้น เพื่อตรวจสอบ
ความชื้นข้าวเปลือก แต่ถ้าไม่มีผู้ซื้อก็จะใช้วิธีการประมาณความชื้นโดยการ
บีบหรืออัดเมล็ดข้าวหรือดูจากการบดข้าว
- 2) การตรวจสอบสิ่งเจือปน สิ่งเจือปนที่ติดมากับข้าวเปลือกอาจจะทำอันตราย
ต่อเครื่องจักรได้ ถ้ามีสิ่งเจือปนอยู่มาก โรงสีจะไม่รับซื้อ แต่ถ้ามีสิ่งเจือปน
อยู่บ้างแต่ไม่มาก โรงสีจะใช้วิธีหักน้ำหนักของสิ่งเจือปนจากน้ำหนักของ
ข้าวเปลือกที่ชั่งได้ การตัดน้ำหนักสิ่งเจือปนอาจทำได้โดยการประมาณด้วย
ตาหรืออาจนำตัวอย่างมาทดลองบนพื้นที่สะอาดผสมคลุกเคล้าแล้วตัก
ข้าวเปลือกมาชั่งน้ำหนัก แล้วใส่กระด้ง篩หรือตะแกรงร่อน เพื่อแยกเอา
สิ่งเจือปนออกจากข้าวเปลือกให้หมด จากนั้น นำข้าวเปลือกที่ได้ไปชั่ง
น้ำหนักอีกครั้งหนึ่งและนำตัวเลขมาคำนวณหาน้ำหนักของสิ่งเจือปน
- 3) การตรวจสอบข้าวเสื่อมคุณภาพ ข้าวที่เสื่อมคุณภาพมักเกิดจากการเก็บไว้นาน
เกินไปหรือเก็บไว้อย่างไม่เหมาะสม เมื่อนำไปสีจะได้ข้าวหักสูงและ
เมล็ดข้าวจะมีสีเหลือง ซึ่งการค้าข้าวเรียกว่า ข้าวพันหนู ข้าวเปลือกที่เสื่อม
คุณภาพจะถูกตัดราคา การตรวจสอบทำได้โดยการดูด้วยตาหรือบดข้าวแล้ว
ประเมินปริมาณข้าวเสื่อมราคา
- 4) การตรวจสอบข้าวเป็นโรค เมล็ดข้าวเปลือกที่ไม่สมบูรณ์หรือมีอาการ
ผิดปกติเนื่องจากถูกทำลายโดยแมลงและเชื้อรา ทำให้เมล็ดลีบ หรือมีสีคล้ำ
เมื่อนำไปสีจะได้ข้าวสารที่มีเมล็ดผสมบาง ขัดไม่มัน มีน้ำหนักเบาและ
แตกหักง่าย พ่อค้าจะตัดราคาข้าวเปลือก หากตรวจพบเมล็ดที่เป็นโรคหรือ

ได้รับความเสียหายอาจไม่รับซื้อเลย การตรวจสอบทำได้โดยการดูด้วยตา หรือการบดข้าว

การตรวจสอบอัตราการกะเทาะหลังจากตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นแล้วก็จะทำการตรวจสอบอัตราการกะเทาะ เพื่อดูปริมาณข้าวหัก ฟันข้าว และความยาวเมล็ดข้าวสาร เพื่อนำไปแบ่งชั้นข้าวการตรวจสอบทำได้หลายรูปแบบ คือ การบดข้าวบนกระดานบดและการใช้เครื่องตรวจสอบ การบดข้าว ทำได้โดยนำตัวอย่างข้าวเปลือกเทลงบนกระดานบดข้าว แล้วใช้ไม้บดข้าวตรงส่วนที่เป็นปลายเล็ก เกลี่ยข้าวเปลือกให้กระจายเต็มกระดานบด จากนั้นใช้มือที่ถนัดจับไม้บดตรงส่วนที่เป็นปลายใหญ่เพื่อกันไม่ให้หลุดจากมือ แล้วจึงใช้อีกมือหนึ่งจับไม้บดข้าวตรงส่วนที่เป็นปลายเล็ก ดันไม้บดข้าวให้หมุนไปรอบๆ ให้ทั่วกระดานบดข้าวโดยไม่ยกไม้บดออกจากกระดานบดข้าวเลย การบดจะทำไปเรื่อยๆ จนกระทั่งข้าวเปลือกแตกออกเกือบหมด (ร้อยละ 80 ขึ้นไป) การบดข้าวเปลือกออกแรงบดน้อยเกินไป เมล็ดข้าวเปลือกจะไม่กะเทาะแต่ถ้าออกแรงมากเกินไปข้าวก็จะแตกหักหมดไม่ว่าจะเป็นข้าวเปลือกชั้นดีเพียงใด หลังจากบดข้าวเปลือกแล้ว ก็จะใช้แปรงกวาดข้าวเปลือกจากกระดานบดลงไปในกระด้งฝัดข้าวแล้วทำการฝัดข้าวเพื่อแยกเอาเปลือก (แกลบ) ออกจนหมด แล้วเขย่าข้าวบนกระด้งฝัดที่วางเอียงกับแนวราบเบาๆ เพื่อให้ข้าวบนกระด้งที่มีน้ำหนักแตกต่างกันแยกออกจากกัน แล้วจึงนำต้นข้าวและปลายข้าวไปพิจารณาว่าข้าวเปลือกควรอยู่ในชั้นใด โดยพิจารณาจากความยาว รูปร่าง และนำไปชั่งน้ำหนักเพื่อกำหนดหาอัตราการกะเทาะหรือเปอร์เซ็นต์การแตกหัก

การตรวจสอบโดยใช้เครื่องบด สามารถทำได้หลายแบบ ทั้งที่ใช้ลูกหินบดและลูกยางบดเมล็ดข้าวเปลือก จากนั้นจึงนำข้าวที่บดได้ไปฝัดแยกแกลบ และแยกต้นข้าวหรือใช้ตะแกรงคัดขนาดความยาว ทำการคัดแยกต้นข้าว เพื่อกำหนดหาอัตราการกะเทาะหรือเปอร์เซ็นต์การแตกหักต่อไป เครื่องบดที่โรงสีโดยทั่วไปจะเป็นแบบลูกหินบดที่ควบคุมการกะเทาะเปลือกโดยใช้ตุ้มน้ำหนักมาตรฐานในการบดข้าวเปลือกให้กะเทาะมากหรือน้อยตามต้องการ จากนั้นจึงนำไปคัดแยกเปอร์เซ็นต์โดยใช้กระด้งฝัด หรือตะแกรงคัดขนาด แต่ปัจจุบันทางราชการได้ออกประกาศให้โรงสีมีเครื่องบดข้าวลาดกระบัง 02/2 เอาไว้

ตรวจสอบการกะเทาะ โดยเครื่องประกอบด้วยลูกหินกะเทาะที่มีค้อนน้ำหนัก กดควบคุมการกะเทาะและตะแกรงคัดขนาดความยาวอยู่ในเครื่องเดียวกัน นอกจากนั้น ยังมีการใช้เครื่องทดสอบการกะเทาะแบบลูกยาง กะเทาะคู่กับตะแกรงคัดขนาดความยาว ในการตรวจสอบอัตราการกะเทาะซึ่งนำเข้าจากต่างประเทศ แต่ก็ยังไม่ได้รับความนิยมนำมาใช้การบดด้วยกระดานบดข้าว การตรวจสอบส่วนผสมข้าวที่กะเทาะได้ สามารถทำได้ทั้งการตรวจสอบด้วยสายตาซึ่งต้องใช้ความชำนาญของผู้ตรวจสอบ การตรวจสอบด้วยวิธีการคัดข้าวแล้วนำมาชั่งน้ำหนัก โดยชั่งข้าวตัวอย่าง 50 หรือ 100 กรัม มาคัดแยกเมล็ดข้าวออกจากกัน แล้วนำแต่ละส่วนที่ได้ไปชั่งน้ำหนักมาเทียบเป็นเปอร์เซ็นต์ ซึ่งเป็นวิธีที่ถูกต้องมากที่สุด และการตรวจสอบด้วยวิธีวัดปริมาตร โดยใช้หลอดแก้วขนาด 100 มิลลิลิตร ใส่เมล็ดข้าวให้เต็มแล้วเคาะกับพื้นโต๊ะเบาๆ เพื่อให้เมล็ดเรียงตัวอัดแน่นเต็มหลอด จากนั้นเทข้าวลงบนโต๊ะเพื่อคัดแยกข้าวขนาดต่างๆ ออกจากกัน แล้วนำเมล็ดแต่ละขนาดลงในหลอดแก้วเพื่อวัดปริมาตรของแต่ละส่วนแล้วเทียบเป็นเปอร์เซ็นต์ของข้าวชนิดนั้น ๆ (สำนักวิจัยและพัฒนาข้าว, 2557)

2.2 แนวคิด ทฤษฎี

ข้อมูลทางการบัญชีบริหาร นับว่าเป็นข้อมูลประเภทหนึ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อผู้บริหาร เพื่อใช้ในการบริหารกิจการให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยผู้บริหารต้องการข้อมูลทางบัญชีเพื่อใช้ในการวางแผน สั่งการ ควบคุมหรือตัดสินใจ ซึ่งกระบวนการบริหารที่ดีก็ควรจะต้องมีทั้งความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยใช้ข้อมูลทางบัญชีด้านต่าง ๆ ในการบริหารกิจการ เช่น การใช้ข้อมูลต้นทุนเพื่อการวางแผน การวิเคราะห์จุดคุ้มทุนและการวิเคราะห์กำไรส่วนเกิน

2.2.1 การบัญชีบริหาร

กษกร เถลิงกาญจนา (2552: 2) กล่าวว่า การบัญชีบริหาร หมายถึง กระบวนการทางบัญชีที่พัฒนาขึ้นเพื่อใช้สำหรับฝ่ายบริหารภายในกิจการ ซึ่งเป็นกระบวนการในการกำหนดการ วัดค่า การรวบรวม การวิเคราะห์ การจัดเตรียม การคำนวณ การแสดงใน

รูปกราฟหรือแผนภูมิ และการสื่อสารข้อมูลที่ช่วยฝ่ายบริหารในการวางแผนให้สามารถดำเนินงานและควบคุมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกิจการ อันก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการใช้ทรัพยากรของกิจการ

สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์ (2552: 4) กล่าวว่า การบัญชีบริหาร (Management Accounting) คือ กระบวนการในการระบุ การวัดผลงาน การสะสมข้อมูลการวิเคราะห์ การจัดเตรียม การตีความและการติดต่อสื่อสารข้อมูลทางการเงิน ซึ่งฝ่ายบริหารบุคคลภายใน (Internal users) ที่จะสามารถใช้ข้อมูลจากการบัญชีบริหารเพื่อการวางแผน การควบคุมและการประเมินผลภายในกิจการอันจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการใช้ทรัพยากรของกิจการ รวมทั้งมีความรับผิดชอบในการบริหารที่มีต่อเจ้าของกิจการ นอกจากนี้ การบัญชีบริหารยังมีหน้าที่และความรับผิดชอบต่อการเสนอรายงานข้อมูลทางการเงินที่ไม่ใช่กลุ่มผู้บริหารของกิจการอีกด้วย เช่น นักลงทุน เจ้าหนี้ เป็นต้น

เมธสิทธิ์ พูลดี (2550: 2) กล่าวว่า การบัญชีบริหาร หมายถึง การบัญชีสาขาหนึ่งที่มีรูปแบบในการจัดทำ เพื่อให้ข้อมูลแก่ผู้บริหารระดับต่างๆ เพื่อใช้ประโยชน์ในการวางแผน การควบคุม และการตัดสินใจในการดำเนินงาน

ในการศึกษาครั้งนี้ การบัญชีบริหาร หมายถึง กระบวนการทางบัญชีที่ให้ข้อมูลแก่ผู้บริหารเพื่อใช้ในการวางแผน การสั่งการ ควบคุมและตัดสินใจในกิจกรรมต่างๆ ของกิจการ

2.2.2 หน้าที่ของผู้บริหารกับความต้องการข้อมูลทางการบัญชีบริหาร

ความสำคัญประการหนึ่งของบัญชีบริหาร คือ การเสนอข้อมูลย้อนกลับ (Feedback Information) ที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญต่อผู้บริหารเพื่อใช้ในการวางแผนควบคุมหรือตัดสินใจ ซึ่งกระบวนการตัดสินใจที่ดีก็ควรจะต้องมีทั้งความมีประสิทธิภาพ (Efficiency) และความมีประสิทธิภาพ (Effectiveness) กล่าวคือ ถ้าผู้บริหารสามารถดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดได้ ถือว่าการดำเนินงานนั้นมีประสิทธิผลและถ้าการดำเนินงานที่บรรลุเป้าหมายได้นั้น สามารถใช้ทรัพยากรได้น้อยกว่าที่กำหนดไว้ตามแผน ถือว่าการดำเนินงานนั้นมีประสิทธิภาพ (สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์, 2550)

สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์ (2552: 5) กล่าวว่า โดยทั่วไปภาระงานหรือหน้าที่ของฝ่ายบริหารในกิจการต่าง ๆ สามารถจำแนกได้ 4 ส่วน ดังนี้

1. การวางแผน (Planning) หน้าที่ในการวางแผนของฝ่ายบริหารก็คือ การเลือกที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ในการดำเนินธุรกิจทั้งในระยะสั้น และระยะยาว รวมทั้งในการกำหนดแผนกลยุทธ์ที่จะทำให้กิจการบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้
2. การสั่งการ (Directing) สำหรับหน้าที่ในการสั่งการเกี่ยวกับการปฏิบัติงานนั้น ฝ่ายบริหารจะต้องตัดสินใจอย่างไรให้ดีที่สุดในการใช้ทรัพยากรของกิจการให้สอดคล้องกับแผนงานที่กำหนด
3. การควบคุม (Controlling) การควบคุมถือเป็นหน้าที่ประการหนึ่งของฝ่ายบริหารในการที่ช่วยให้ผลของการตัดสินใจบรรลุวัตถุประสงค์ที่กิจการได้วางแผนไว้และให้ได้รับผลประโยชน์สูงสุด
4. การตัดสินใจ (Decision Making) การตัดสินใจ เป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นในการเลือกทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดและให้กิจการสามารถบรรลุตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ได้วางแผนไว้

วริยา ปานปรุง (2550: 5) กล่าวว่า ในการบริหารงานของผู้บริหาร ขบวนการที่จะช่วยให้กิจการประสบความสำเร็จและสามารถบรรลุเป้าหมาย ได้แก่

1. การวางแผน (Planning) เป็นขั้นตอนที่สำคัญของกิจการเป็นการกำหนดวัตถุประสงค์และกำหนดแนวทางปฏิบัติงานในการใช้ทรัพยากรของกิจการในอนาคต เรียกว่า การจัดทำงบประมาณเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว โดยใช้ข้อมูลในอดีต ดังนั้น ถ้าข้อมูลทางบัญชีถูกจัดเก็บอย่างไม่ถูกต้อง การจัดทำงบประมาณเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรก็จะคลาดเคลื่อนไปด้วย
2. การสั่งการและการจูงใจ (Directing and Motivation) คือ อำนาจหน้าที่ที่ฝ่ายบริหารดูแลผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อให้ทำงานในหน้าที่ที่เหมาะสมกับความรู้ ความ สามารถ การมอบหมายงานควรระบุถึงขอบเขตของหน้าที่และความ

รับผิดชอบให้ชัดเจน รวมทั้งการสร้างความแรงจูงใจให้บุคคลต่าง ๆ ในองค์กรในการทำงานร่วมกัน เพื่อให้มีความพร้อมและความสามารถที่จะเสนอข้อมูลแก่ผู้บริหารในระดับต่าง ๆ ได้รวดเร็ว ถูกต้อง ทันท่วงทีตามความต้องการของผู้บริหาร

3. การควบคุม (Controlling) เป็นหน้าที่สำคัญอย่างหนึ่งของการบริหารในการที่จะช่วยให้ผลของการตัดสินใจบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กิจการได้วางแผนไว้ เพื่อให้ได้รับผลประโยชน์สูงสุด ถ้ากิจการมีการวางแผนแต่ขาดการควบคุมให้ เป็นไปตามแผนงานที่กำหนด การวางแผนก็จะไม่เกิดประโยชน์ นักบัญชีมีหน้าที่ในการจัดเก็บและรวบรวมข้อมูลการใช้ทรัพยากรต่างๆ ของกิจการที่เกิดขึ้นจริง เปรียบเทียบกับงบประมาณที่จัดทำไว้ล่วงหน้า เพื่อเป็นเครื่องมือในการประเมินการดำเนินงานว่ามีประสิทธิภาพหรือไม่ รวมทั้งกำหนดแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขถ้าไม่เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้เพื่อให้บรรลุ วัตถุประสงค์
4. การตัดสินใจ (Decision Making) คือ การเลือกทางเลือกที่ดีที่สุดจากทางเลือก หลาย ๆ ทางที่มีอยู่เพื่อให้กิจการบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ โดยคำนึงถึง ต้นทุนและผลตอบแทนที่กิจการจะได้รับจากการตัดสินใจ รวมทั้งจะต้องมีการ ประเมินผลการปฏิบัติงานทำให้ผู้บริหารตัดสินใจว่าจะปฏิบัติตามแผนหรือมี การทบทวนแผน

2.2.3 การใช้ข้อมูลต้นทุนเพื่อการตัดสินใจ

ลักษณะโดยทั่วไปของข้อมูลต้นทุนไม่มีการกำหนดขอบเขตและรูปแบบของรายงานที่แน่นอน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของปัญหาและเป้าหมายในการจัดการของผู้บริหาร โดยปกติแล้วต้นทุนที่เกิดจากการดำเนินงานของกิจการสามารถแบ่งออกเป็น 4 หน้า ที่งาน คือ (สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์, 2552)

- 1) ต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับการผลิต หรือ ซื้อสินค้า (Manufacturing Cost or Cost of Purchase) ได้แก่ ต้นทุนที่มีความสัมพันธ์กับการผลิต หรือ ต้นทุนการได้มาของ สินค้า
- 2) ต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับการตลาด (Marketing Cost) ได้แก่ ต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับการ ส่งเสริมการจำหน่ายสินค้าหรือบริการ

- 3) ต้นทุนที่เกี่ยวกับการบริหาร (Administrative Cost) ได้แก่ ต้นทุนที่เกิด ขึ้นในลักษณะที่เกี่ยวกับการสั่งการ การควบคุม และการดำเนินงานของกิจการ รวมถึงเงินเดือนของผู้บริหารและพนักงานในแผนกที่ไม่เกี่ยวกับแผนกผลิต และแผนกขาย
- 4) ต้นทุนทางการเงิน (Financial Cost) ได้แก่ ต้นทุนที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการจัด หาเงินทุนหรือการบริหารเงินทุนของกิจการ

สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์ (2551: 247-256) กล่าวว่า ผู้บริหารต้องเผชิญกับประเด็นปัญหาที่ต้องตัดสินใจมากมาย เช่น

- 1) การผลิตเองหรือซื้อจากบุคคลภายนอก (Make or Buy) เป็นการพิจารณาเพื่อตัดสินใจว่า บริษัทควรจะทำการผลิตเอง หรือจะซื้อจากบุคคลภายนอก ปัจจัยที่มัก จะต้องนำมาเข้ามประกอบการตัดสินใจก็จะเป็นทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ เช่น ต้นทุน จำนวนการผูกขาด เป็นต้น
- 2) การเพิ่มหรือยกเลิกสายผลิตภัณฑ์ (Add or Drop) การที่บริษัทจะทำการตัดสินใจหยุดการผลิตสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่ง หรือเพิ่มสายการผลิตในสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งนั้นจะต้องคำนึงถึงทั้งผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ เช่น ผลตอบแทน ต้นทุน ภาพพจน์ของกิจการ เป็นต้น
- 3) การยอมรับหรือปฏิเสธใบสั่งซื้อพิเศษ (Special Order) กิจการอาจได้รับใบสั่งซื้อพิเศษซึ่งมีราคาเสนอซื้อต่ำกว่ารายขายตามปกติของกิจการ ในภาวะปกติ อาจ จะปฏิเสธที่จะขายสินค้าให้แก่ลูกค้าตามใบสั่งซื้อพิเศษ เนื่องจากจะทำให้กิจการไม่ได้รับผลตอบแทนอย่างเป็นที่น่าพอใจ แต่ในช่วงเวลาที่ไม่ดีนัก สำหรับการแข่งขันหรือการดำเนินธุรกิจ กิจการควรที่จะยอมรับใบสั่งซื้อพิเศษ นั้น

การที่จะตัดสินใจผลิตเองหรือซื้อจากบุคคลภายนอก การเพิ่มหรือยกเลิกสายผลิตภัณฑ์ หรือการยอมรับหรือปฏิเสธใบสั่งซื้อพิเศษได้นั้น ผู้บริหารสามารถนำข้อมูลทางการบัญชีมาวิเคราะห์ โดยเทคนิคการวิเคราะห์จุดคุ้มทุนและ การวิเคราะห์กำไรส่วนเกิน

2.2.3.1 การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน

สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์ (2552: 140) กล่าวว่า จุดคุ้มทุน (Break-Even Point) หมายถึง จุดการดำเนินงานที่กิจการไม่มีกำไรและไม่ขาดทุนซึ่ง ณ จุดการดำเนินงานนี้กิจการจะมียอดกำไรส่วนเกินรวม เท่ากับต้นทุนคงที่ทั้งหมดของกิจการพอดี

กชกร เกลิมกาญจน (2552: 2) กล่าวว่า การวิเคราะห์จุดเสมอตัว (Break-Even Point Analysis) เป็นเทคนิคในการตัดสินใจของฝ่ายบริหารเทคนิคหนึ่งในการวางแผนและควบคุมการดำเนินงานของธุรกิจตลอดจนการกำหนดนโยบายทาง การตลาด โดยอาศัยความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุน ปริมาณและกำไรเพื่อคำนวณ หาจำนวนหน่วยของสินค้าที่ขายหรือปริมาณยอดขายที่จะทำให้ยอดขายหรือรายได้ของกิจการเท่ากับต้นทุนที่เกิดขึ้นทั้งหมดพอดี ซึ่งก็หมายถึงจุดเสมอตัวหรือจุดคุ้มทุนนั่นเอง ณ จุดนี้ธุรกิจไม่มีกำไรและไม่ขาดทุน

การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน เป็นการวิเคราะห์เกี่ยวกับการกำหนดราคา ปริมาณและกำไรจากการจำหน่ายสินค้า โดยอาศัยหลักการเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ ต้นทุนคงที่และต้นทุนผันแปร ซึ่งล้วนแต่มีผลกระทบโดยตรงต่อกำไรของกิจการเนื่องจากเมื่อปัจจัยต่างๆ เหล่านี้เปลี่ยนแปลงไปจะส่งผลกระทบต่อกำไรของกิจการเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ซึ่งจำนวนหน่วยของสินค้าที่ขายหรือปริมาณยอดขายจะทำให้ยอดขายหรือรายได้ของกิจการเท่ากับต้นทุนที่เกิดขึ้นทั้งหมดพอดี เรียกว่า “จุดคุ้มทุน” (Break Even Point) ซึ่งช่วยให้ผู้บริหารสามารถตัดสินใจได้ เนื่องจากเมื่อสามารถจำหน่ายได้สูงกว่านี้ไปกำไรจะเกิดขึ้น และถ้าขายยังไม่ถึงจุดนี้ก็จะเกิดการขาดทุน ผู้บริหารอาจใช้จุดคุ้มทุนเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจเกี่ยวกับการกำหนดราคาขาย ปริมาณขายและกำไรได้ ซึ่งถ้าหากตั้งราคาขายให้สูงขึ้นจุดคุ้มทุนก็จะเกิดขึ้นเร็วหรือถ้าต้องการกำไรจำนวนหนึ่ง ควรจะผลิตและขายสินค้าเป็นจำนวนเท่าไร โดยแนวคิดเกี่ยวกับต้นทุนแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือ

1. ต้นทุนคงที่ (Total Fixed Cost : TFC) ต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายในการผลิตที่เกิดจากการใช้ปัจจัยคงที่ (Fixed Inputs) ดังนั้นต้นทุนคงที่จะคงที่ตายตัวเสมอไม่ว่าผู้ผลิตจะทำการผลิต มากน้อยแค่ไหน ถึงแม้จะไม่ทำการผลิตก็จะต้องมีค่าใช้จ่ายคงที่ที่เกิดขึ้น เช่น ค่าเสื่อมราคา (Depreciation) ค่าเสียโอกาสของเงินลงทุนระยะยาว (Long-Term Opportunity Cost on Investment) ค่าภาษี (Tax) ค่าประกัน (Insurance) ค่าเช่าที่ดินหรือค่าเสียโอกาสการใช้ที่ดิน (Opportunity Cost of Land Used) โดยปกติต้นทุนคงที่จะมีลักษณะคงที่ ณ ระดับของการผลิตตลอดช่วงที่มีความหมาย (Relevant Range) อย่างไรก็ตาม หากช่วงที่มีความหมายเปลี่ยนแปลงไป ต้นทุนคงที่อาจเปลี่ยนแปลงได้ และจะคงที่ในช่วงที่มีความหมายอีกครั้งหนึ่ง
2. ต้นทุนผันแปร (Total Variable Cost : TVC) ต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายในการผลิตที่เกิดจากการใช้ปัจจัยผันแปร (Variable Inputs) ค่าใช้จ่ายผันแปรนี้จะ เป็นไปตามปริมาณการผลิต โดยปกติต้นทุนผันแปรต่อหน่วยจะคงที่ทุกระดับกิจกรรม หากผลิตสินค้าจำนวนมากขึ้นจะทำให้ต้นทุนผันแปรต่อหน่วย โดยเฉลี่ยมีอัตราต่อหน่วยที่ลดลง ดังนั้น หากต้นทุนผันแปรเปลี่ยนแปลงไป จะส่งผลกระทบต่อ การทำกำไร ของกิจการ ซึ่งประกอบด้วย วัตถุดิบทางตรง แรงงานทางตรงและค่าใช้จ่ายการผลิตผันแปร

2.2.3.2 กำไรส่วนเกิน คือ การวิเคราะห์เกี่ยวกับกำไรส่วนเกิน (Contribution Margins) เป็นการวิเคราะห์เพื่อหาส่วนเกินระหว่างยอดขายหรือรายได้กับต้นทุนผันแปรที่จะไปชดเชย ต้นทุนคงที่ ซึ่งเป็นต้นทุนประเภทหนึ่งที่เกิดขึ้นในกิจการและหากรายได้ส่วนเกินที่ได้สามารถชดเชยต้นทุนคงที่แล้ว รายได้ส่วนเกินที่เหลือก็คือส่วนที่เป็นกำไรให้กับกิจการการแสดงความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นลักษณะการแสดงผลเสนอต่อฝ่ายบริหารของกิจการ (Internal Financial Report) ตามระบบต้นทุนผันแปร (Variable Costing) เพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนทางด้านกำไรและการวิเคราะห์จุดคุ้มทุนของกิจการ

2.3 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยแยกออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ การศึกษาที่เกี่ยวข้องกับความต้องการใช้ข้อมูลทางบัญชีและการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจ โรงสีข้าว

การศึกษาที่เกี่ยวข้องกับความต้องการใช้ข้อมูลทางบัญชี

จุติพร สิริอรุณรุ่งโรจน์ (2546) ได้ทำการศึกษาความต้องการใช้ข้อมูลทางการบัญชีของธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ในเขตจังหวัดลพบุรี เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากผู้บริหารฝ่ายการตลาดของธุรกิจอุตสาหกรรมผลิตขนาดใหญ่ ที่มีทุนจดทะเบียน 100 ล้านบาทขึ้นไปในเขตจังหวัดลพบุรี จำนวนทั้งสิ้น 29 ราย ผลการศึกษาพบว่า ข้อมูลทางการบัญชีที่ผู้บริหารใช้ในการตัดสินใจ มากที่สุดในการกำหนดราคาขาย คือ ใช้ข้อมูลกำไร ข้อมูลทางการบัญชีที่ผู้บริหารใช้ในการตัดสินใจเพิ่มกำลังการผลิตมากที่สุด คือ ปริมาณความต้องการสินค้า และรายได้เพิ่มขึ้น สำหรับข้อมูลทางการบัญชีที่ผู้บริหารใช้ในการตัดสินใจยกเลิกผลิตภัณฑ์มากที่สุด คือ กำไร (ขาดทุน) ของผลิตภัณฑ์ ส่วนในการตัดสินใจออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่หรือปรับปรุงผลิตภัณฑ์ใหม่ ข้อมูลทางการบัญชีที่ผู้บริหารต้องการใช้มากที่สุด คือ ประมาณการยอดขาย ข้อมูลทางการบัญชีที่ผู้บริหารใช้ในการตัดสินใจรับคำสั่งซื้อพิเศษมากที่สุด คือ ต้นทุนการผลิตเองในการตัดสินใจผลิตสินค้าหรือซื้อจากบุคคลภายนอก ต้นทุนการผลิตเอง เป็นข้อมูลที่ผู้บริหารต้องการใช้สูงสุดในระดับมากที่สุดและข้อมูลทางการบัญชีที่ผู้บริหารใช้ในการตัดสินใจมากที่สุดในการกำหนดจำนวนสินค้าคงเหลือ คือ การพยากรณ์ยอดขาย

วิมลพรรณ เลหาเจริญยศ (2553) ได้ศึกษาความต้องการใช้ข้อมูลทางบัญชีของผู้บริหารของธุรกิจ ในเขตสวนอุตสาหกรรมศรีสุพรรณ ตำบลลำพูน โดยการใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูล ซึ่งถามผู้บริหารของธุรกิจในเขตสวนอุตสาหกรรมศรีสุพรรณ ตำบลลำพูน เฉพาะที่เป็นคนไทย จำนวนทั้งสิ้น 17 บริษัท จำนวน 58 ราย พบว่า ความต้องการในการใช้ข้อมูลทางบัญชีของผู้บริหารในการบริหารงาน ความต้องการในการใช้ข้อมูลทางบัญชีจากงบการเงินโดยตรง และความต้องการในการใช้ข้อมูลทางบัญชีแบบแยกส่วนในแต่ละเรื่อง มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ความต้องการในการใช้ข้อมูลทางบัญชีในรูปแบบของการวิเคราะห์ทางการเงิน มีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง ความต้องการในการใช้ข้อมูลทางบัญชีของผู้บริหารด้านการวางแผน โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยใช้ข้อมูลทางบัญชีเพื่อวางแผนการบริหารสินค้าคงคลังมากที่สุด ความต้องการใช้ข้อมูลทางบัญชีของ

ผู้บริหาร ด้านการสั่งการ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยใช้ข้อมูลทางบัญชีเพื่อสั่งการให้องค์กรดำเนินงานตามแนวทางที่กำหนดเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายมากที่สุด ความต้องการใช้ข้อมูลทางบัญชีของผู้บริหาร ด้านการควบคุม โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีความต้องการใช้ข้อมูลทางบัญชีเพื่อควบคุมสินค้าคงคลังให้เหมาะสมทั้งด้านการจัดซื้อและผลิตสินค้า และความต้องการในการใช้ข้อมูลทางบัญชีเพื่อควบคุมการสั่งซื้อและต้นทุนในการสั่งซื้อ มากที่สุด ความต้องการใช้ข้อมูลทางบัญชีของผู้บริหารด้านการตัดสินใจ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีความต้องการใช้ข้อมูลทางบัญชีเพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนการผลิตเพื่อให้สอดคล้องกับปริมาณคำสั่งซื้อของลูกค้าและความต้องการของตลาดมากที่สุด

เพราพิลาส ประดิษฐ์นริรักษ์และสุทธิศักดิ์ ประดิษฐ์นริรักษ์ (2554) ได้ศึกษาการใช้ข้อมูลทางการบัญชีเพื่อการตัดสินใจทางการเงินของผู้บริหารธุรกิจที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจากสำนักงานคณะกรรมการการส่งเสริมการลงทุน (BOI) ในจังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้แบบ สอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง 152 คน พบว่า ผู้บริหารมีความคิดเห็นต่อการใช้ข้อมูลทางบัญชีประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดหาแหล่งเงินทุนและสภาพคล่อง อยู่ 2 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่งและเห็นด้วย ข้อมูลจากงบดุล ผู้บริหารให้ความสำคัญกับเงินสดมากที่สุด และใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาให้ความสำคัญกับเงินฝากธนาคารและใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจเป็นอันดับสอง ข้อมูลจากงบกำไรขาดทุน ผู้บริหารให้ความสำคัญกับยอดขายมากที่สุดและใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาให้ความสำคัญกับข้อมูลต้นทุนขายและใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจ เป็นอันดับสอง ข้อมูลจากงบกระแสเงินสด ผู้บริหารให้ความสำคัญกับกระแสเงินสดรับจากกิจกรรมดำเนินงานมากที่สุด และใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาให้ความสำคัญกับกระแสเงินสดจ่ายจากกิจกรรมดำเนินงานและใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจเป็นอันดับสองและ ผลการศึกษาวิธีการใช้ข้อมูลทางบัญชีในการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดหาแหล่งเงินทุน ผู้บริหารใช้วิธีการวิเคราะห์หาแหล่งเงินทุน มากที่สุด รองลงมาใช้วิธีการการใช้ข้อมูลทางบัญชีปีปัจจุบันเปรียบเทียบกับปีก่อน ส่วนวิธีการใช้ข้อมูลทางบัญชีในการตัดสินใจเกี่ยวกับสภาพคล่องทางการเงิน ผู้บริหารใช้วิธีการวิเคราะห์ กระแสเงินสดมากที่สุด รองลงมาใช้วิธีการใช้ข้อมูลทางการบัญชีปีปัจจุบันเปรียบเทียบกับงบประมาณ

สมเจตต์ ปั้นแก้ว (2556) ได้ศึกษาเรื่อง ความต้องการใช้ข้อมูลทางบัญชีบริหารของผู้ประกอบการธุรกิจก่อสร้างในอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้แนวคิดหน้าที่ของผู้บริหารกับความต้องการข้อมูลทางการบัญชีบริหาร แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการสั่งการ ด้านการ

ควบคุม และด้านการตัดสินใจ จากกลุ่มตัวอย่าง 248 ราย และได้รับการตอบทั้งสิ้นจำนวน 177 ราย โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำมาประมวลผลโดยใช้สถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ผลการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการธุรกิจก่อสร้างส่วนใหญ่มีความต้องการใช้ข้อมูลทางบัญชีบริหารในระดับมาก เมื่อแบ่งความต้องการใช้ข้อมูลทางบัญชีบริหารในแต่ละด้าน พบว่าผู้ประกอบการมีความต้องการใช้ข้อมูลทางบัญชีด้านการวางแผนอยู่ในระดับมาก ซึ่งข้อมูลที่มีความต้องการคือวางแผนกำหนดเป้าหมายทางการเงิน ส่วนด้านการสั่งการ ผู้ประกอบการมีความต้องการใช้ข้อมูลทางบัญชีบริหารในระดับมาก ซึ่งข้อมูลที่มีความต้องการคือสั่งการให้พนักงานมีวิธีปฏิบัติทางภาษีให้ถูกต้อง ด้านการควบคุม ผู้ประกอบการมีความต้องการใช้ข้อมูลทางบัญชีบริหารในระดับปานกลาง ซึ่งข้อมูลที่มีความต้องการคือการควบคุมเงินทุนหมุนเวียนภายในกิจการให้เหมาะสม ด้านการตัดสินใจ ผู้ประกอบการมีความต้องการใช้ข้อมูลทางบัญชีบริหารในระดับมาก ซึ่งข้อมูลที่มีความต้องการคือตัดสินใจให้มีการจัดหางบการเงินโดยให้มีการเปรียบเทียบข้อมูลปีก่อนกับปีปัจจุบัน

การศึกษาที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจโรงสีข้าว

อุบลวรรณ เลิศนอก (2550) ได้ทำการศึกษาประสิทธิภาพการผลิตของโรงสีข้าวในจังหวัด นครราชสีมา แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษาคือ CCR Model (Input Oriented) ภายใต้เงื่อนไขอัตราผลตอบแทนต่อขนาดคงที่ ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลการดำเนินงานของโรงสีข้าวปี 2548 โดยโรงสีข้าวที่ใช้ในการศึกษาทั้งหมด 13 พบว่า ต้นทุนข้าวเปลือกเป็นต้นทุนที่มากที่สุดและมีความสำคัญยิ่งต่อการกระบวนการผลิตและรายได้ของโรงสีข้าว โรงสีข้าวควรมีการสร้าง ความสัมพันธ์ที่ดีกับเกษตรกรให้ความรู้แก่เกษตรกรและสนับสนุนให้เกษตรกร พ่อค้าและโรงสีมีการสร้างระบบข้อมูล การปรับปรุงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการค้าและการผลิต เพื่อให้เกิดความไว้วางใจในการติดต่อทางการค้าและการวางแผนด้านการจัดการ ได้แก่ การจัดหาวัตถุดิบ การพัฒนาคุณภาพข้าว การขนส่งและการเก็บรักษา การบรรจุหีบห่อและระบบตลาด แรงงาน เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อประสิทธิภาพการผลิตของโรงสี ควรมีการส่งเสริมและพัฒนาพนักงานให้มีความรู้ความชำนาญ เพื่อลดความเสียหายระหว่างการสีข้าว ในกระบวนการผลิตทุกๆ ขั้นตอน ควรคำนึงถึงคุณภาพชีวิตของแรงงานควรเลือกเครื่องจักรที่มีความเหมาะสมและปลอดภัยต่อชีวิตของแรงงาน เพื่อเป็นแรงจูงใจในการทำงานและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต

นรากร นาเมืองรักษ์ (2552) ได้ทำการศึกษากิจกรรมการจัดการธุรกิจโรงสีข้าวในเขต อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ตลอดจนศึกษาการกำหนดแนวทางการพัฒนาและการจัดการธุรกิจโรงสีข้าว โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ประกอบการธุรกิจโรงสีข้าว ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 31 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้คือ วิเคราะห์ข้อมูลค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน F-Test (ANOVA) ผลการวิจัย พบว่า 1. สภาพทั่วไปของผู้ประกอบการของธุรกิจโรงสีข้าว ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ส่วนใหญ่ มีขนาดของโรงสีขนาดเล็ก (กำลังการผลิตไม่เกิน 18 ตันข้าวเปลือกต่อวัน) (ร้อยละ 48.39) มีทุนจดทะเบียน 1.8-3 ล้านบาท (ร้อยละ 41.94) มีระยะเวลาที่ประกอบกิจการโรงสีข้าวระหว่าง 11-20 ปี (ร้อยละ 29.03) โดยมีที่มาของแหล่งวัตถุดิบ (ข้าวเปลือก) จากเขตจังหวัดร้อยเอ็ด (ร้อยละ 48.39) และมีประเภทกิจการในลักษณะบริษัทจำกัดมากที่สุด (ร้อยละ 35.48) 2. ผู้ประกอบการของธุรกิจโรงสีข้าว มีระดับการปฏิบัติการเกี่ยวกับกิจกรรมการจัดการธุรกิจโรงสีข้าวในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ดโดยภาพรวมแล้วอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับความสำคัญจากค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้ ดังนี้ ด้านการจัดหาคนเข้าทำงาน ด้านการจัดองค์การด้านการรายงาน ด้านการสั่งการ ด้านการประสานงาน ด้านการวางแผนและด้านการงบประมาณ ตามลำดับ 3. ผู้ประกอบการธุรกิจโรงสีข้าวที่มีสภาพทั่วไปต่างกัน มีระดับการปฏิบัติการเกี่ยวกับกิจกรรมการจัดการธุรกิจโรงสีข้าวในอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ดในแต่ละด้านโดยรวม ทั้งในด้านการวางแผน การจัดคนเข้าทำงาน การสั่งการ การประสานงาน การจัดองค์การ การงบประมาณและการรายงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4. ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับกิจกรรมการจัดการธุรกิจโรงสีข้าวในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ควรหาแนวทางร่วมกัน ทั้งภาครัฐ เอกชน กลุ่มพ่อค้า ผู้ประกอบการโรงสีข้าว และชาวนา ในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับข้าวที่เกิดขึ้นในสภาวะเศรษฐกิจชะลอตัวที่เกิดขึ้นในด้านต่าง ๆ ทั้งในด้านการตลาด ด้านขาดแคลนคนงาน ด้านต้นทุนการผลิต ด้านนโยบายของรัฐบาล ด้านขาดแคลนเงินทุนหมุนเวียน และด้านวัตถุดิบ (ไม่เพียงพอคุณภาพต่ำ)

2.4 กรอบแนวคิด

จากการทบทวนวรรณกรรมจะเห็นได้ว่าโรงสีข้าว เป็นอุตสาหกรรมประเภทหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการผลิตและการตลาดข้าวของประเทศไทย โดยทำหน้าที่แปรรูปข้าวเปลือกให้เป็นข้าวสารและเป็นคนกลางที่สำคัญ โดยการรับซื้อข้าวเปลือกจากชาวนา รับซื้อจากพ่อค้ารวบรวมท้องถิ่นและรับซื้อจากสถาบันของรัฐและสถาบันการเกษตร ทั้งนี้ ในการประกอบธุรกิจโรงสีข้าวต้องมีการจัดทำ

บัญชีการเงินเป็นข้อมูลให้ผู้บริหารนำข้อมูลทางบัญชีทางการเงินมาวิเคราะห์ เพื่อใช้ในการวางแผนการสั่งการ ควบคุมและตัดสินใจในกิจกรรมต่าง ๆ ของกิจการ

จากการศึกษาของ นรากร นาเมืองรักษ์ (2552) เรื่อง กิจกรรมการจัดการธุรกิจโรงสีข้าวในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ตลอดจนศึกษาการกำหนดแนวทางการพัฒนาและการจัดการธุรกิจโรงสีข้าว จะเห็นว่าผู้ประกอบการโรงสีข้าวต้องปฏิบัติภารกิจเกี่ยวกับกิจกรรมการวางแผน การสั่งการ การงบประมาณ การจัดคนเข้าทำงานและการประสานงาน อีกทั้งยังพบปัญหาเกี่ยวกับการจัดการธุรกิจโรงสีข้าวทั้งในด้านการตลาด ด้านขาดแคลนแรงงาน ด้านต้นทุนการผลิต ด้านนโยบายรัฐบาล ด้านขาดแคลนเงินทุนหมุนเวียน และด้านวัตถุดิบ (ไม่เพียงพอคุณภาพต่ำ) ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารเกี่ยวกับความต้องการข้อมูลทางบัญชีบริหารที่สำคัญมี 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการสั่งการ ด้านการควบคุมและด้านการตัดสินใจ โดยข้อมูลที่จะใช้ในการบริหารคือ ข้อมูลทางบัญชี ด้วยเหตุนี้ ผู้ศึกษาจึงสนใจจะศึกษาความต้องการของผู้ประกอบการ/ผู้บริหารโรงสีข้าวว่ามีความต้องการข้อมูลทางบัญชีอะไรที่นำมาใช้ในการบริหารกิจการ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการค้นคว้าแบบอิสระในอดีต ที่สมเจตต์ ปันแก้ว (2556) ได้ศึกษาเรื่อง ความต้องการใช้ข้อมูลทางบัญชีบริหารของผู้ประกอบการธุรกิจก่อสร้างในอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้แนวคิดหน้าที่ของผู้บริหารกับความต้องการข้อมูลทางบัญชีบริหารและวิมลพรรณ เลหาเจริญยศ (2553) ได้ศึกษาความต้องการในการใช้ข้อมูลทางบัญชีของผู้บริหารของธุรกิจเกษตรอุตสาหกรรมเครื่องสำอางค์ ลำพูน ได้แบ่งความต้องการใช้ข้อมูลทางบัญชีออกเป็น 4 ด้านเช่นกัน

ผู้ศึกษาเห็นว่าธุรกิจโรงสีข้าวเป็นหนึ่งในธุรกิจที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ ประกอบกับสภาพการแข่งขันในตลาดส่งออกข้าวในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นด้านปริมาณการผลิตและราคาของประเทศคู่แข่ง ผู้ประกอบการจึงต้องมีการปรับรูปแบบการบริหารและกลยุทธ์ที่ใช้ในการบริหารงานให้มีความทันสมัยอยู่ตลอดเวลา รวมถึงการควบคุมต้นทุนและค่าใช้จ่ายจะทำให้โรงสีได้เปรียบทางการแข่งขัน หากผู้ประกอบการโรงสีมีความสามารถในการแข่งขัน มีข้อมูลที่ใช้ในการบริหารที่มีประสิทธิภาพ

ดังนั้น การศึกษาเรื่อง ความต้องการของผู้ประกอบการโรงสีข้าวในเขตภาคเหนือต่อการใช้ข้อมูลทางบัญชีบริหาร จะทำให้ทราบความต้องการใช้ข้อมูลทางบัญชีบริหารของผู้ประกอบการทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการสั่งการ ด้านการควบคุมและด้านการตัดสินใจ ซึ่งอาจ

ส่งผลให้การบริหารงานประสบความสำเร็จและสามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนดในการประกอบ
ธุรกิจได้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved